Tamer Çilingir: Katledilen 350 bin Pontos Rum'undan haberdar mısınız?

Posted on 03/07/2015

Siyasi Haber: Türk Uluslaşması sürecinde Ermeni, Asuri-Süryani-Keldani, Pontus Rum ve Ezidi soykırımının 100. yılı içerisindeyiz ve henüz geniş halk kesimlerine yayılmasa da Türk toplumunda da bu soykırımlarla yüzleşme çabası var. Bu çabayı, yüzleşmenin boyutunu nasıl buluyorsunuz?

Tamer Çilingir: Bu topraklarda yaşayan ulusların, etnik kimliklerin, inançların 100 yıl önce tek tipleştirilerek kah soykırımlarla kah asimilasyon, inkar politikalarıyla Türk-Sunni Müslüman bir yapıya dönüştürüldüğünü biliyoruz. Özellikle Kürt ulusal mücadelesinin son 30 yılda ortaya çıkardığı bilinç, yukarda da bahsettiğimiz ulusal etnik kimlik ve inançtan kesimlerin de uyanışına sebep oldu. Ama özellikle Hrant Dink'in katledilmesiyle birlikte soykırımı bu toprakların gündemine girmiş oldu. 1915 24 Nisan'ı sembolize edilerek 100. Yıldönümü diye adlandırılan Ermeni soykırımı, toplumun birçok kesiminde konuşulmaya, tartışılmaya başlandı. Kuşkusuz bu çok olumlu bir gelişmedir. Ancak bu konuda eksiklikler de var.

Abdülhamid döneminden başlayıp İttihat ve Terakki projesiyle derinleşen ve Mustafa Kemal tarafından tamamlanan soykırımı süreci, tek bir günle ya da tek bir yılla tarif edilemez. Osmanlı'nın son dönemine tekabül eden Abdülhamid'in İstibdat Yönetimi'nin 1894'te Ermenilere yönelik katliamının ardından İttihat ve Terakki'nin tüm Hristiyan nüfusa yönelik techir, imha ve Mustafa Kemal'in 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkmasıyla tamamlanan Pontos Rum Soykırımı ve ardından Yunan ordusunun yenilgisiyle sonuçlanan ve İzmir Yangını ile nihayet bulan Rumlara yönelik Küçük Asya kırımı… Hepsi birden bu büyük soykırımı ifade eder.

Kuşkusuz bu tartışmalar giderek bu genişliğe yönelecek. Soykırımı tanımı da soykırımı ile yüzleşme de daha bilimsel bir temele oturacak.

Soykırımla yüzlemenin sadece Cumhuryet öncesi dönemle yüzleşmeyele sınırlı olamayacağını, Mustafa Kemal ve kadrolarıyla da yüzleşmek gerektiğini işaret ediyorsunuz sanırım. Oysa Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışı çok başka anlatıldı bugüne kadar, siz ne diyorsunuz bu konuda? Karadeniz'deki Rum nüfusa yönelik özel bir tutum muydu Samsun'a çıkış?

Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluşu resmi tarih tarafından 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal ve arkadaşlarının Samsun'a çıkışıyla başlar. Resmi tarihe göre işgal altındaki toprakları kurtarmak için İngilizlerden ve Osmanlı padişahından gizli olarak yıkık dökük bir gemiyle İstanbul'dan Samsun'a giden bir kahramandır Mustafa Kemal ve büyük bir kurtuluş savaşı başlatmıştır. "Yedi düvel"e karşı büyük bir kahramanlık destanının yazıldığı, anti-emperyalist bir kurtuluş savaşı olarak tanımlanır.

Ne 19 Mayıs 1919 emperyalizme karşı verilmiş bir kurtuluş savaşıdır, ne Mustafa Kemal Samsun'a gizli saklı gitmiştir.

19 MAYIS 1919 SAMSUN

Mustafa Kemal'in 9.Ordu (12 Haziran 1919'dan başlayarak bu unvan 3.Ordu olarak değiştirilmiştir) Müfettişliğine atanmasıyla ilgili yönetmelik Meclis-i Vükela tarafından 6 Mayıs 1919'da onaylanır.

Yani Kemalistlerce 1930'lardan sonra yazılan yeni resmi tarihe göre ''vatan haini'' ilan edilmiş İstanbul'daki mecliste alınmış bir karardır, Mustafa Kemal'in Samsun'a gidişi. Üstelik de bu onayla Mustafa Kemal'e verilen yetki, askeri yönden ''başkomutanlık'', mülki

idare yönünden “Genel Vali” yetkisidir.

Sadi Borak’ın Atatürk adlı kitabında Mustafa Kemal’in Anadolu’ya geçmeden önce 6 Mayıs 1919’da Harbiye Nazırı Şakir Paşa ile yaptığı görüşme şöyle aktarılır:

“Şakir Paşa bir dosya uzattı bana, (sonra): ‘Bunu okur musunuz?’ dedi. Dosyayı baştan nihayete kadar gözden geçirdim: Özeti şuydu. ‘Samsun ve bölgesinde birçok Rum köyleri Türkler tarafından her gün tecavüze uğramaktadır. Osmanlı Hükümeti bu vahşi saldırıların önüne geçememektedir. Bu bölgenin güven ve huzurunu sağlamak, insanlık adına borcumuzdur.’ (İşgal kuvvetleri subayı) Raporlar İstanbul Hükümeti’ne verilirken bir de protesto ilave edilmişti: Bu tecavüzleri engellemek lazımdır. Eğer siz acizseniz, görevi üstümüze alacağız.”
Görüldüğü üzere öncelikle Karadeniz’de yaşanan duruma dair bir tespitte bulunulmaktadır. Rum köyleri, her gün tecavüze uğramaktadır. Ve Osmanlı yönetiminin bu konuda aciz olduğu iddiasıyla İngilizler, bir uyarıda bulunmuşlardır.

Anlaşıldığı üzere İngiliz yönetimi işgali İstanbul ile sınırlı tutmak istemektedir. Oysa Mondros Mütarekesi Antlaşma maddeleri gereği, pekala İngiliz askerleri sözde bu aciziyeti ortadan kaldırmak için kendileri de Karadeniz’de “önlem alabileceklerken” Osmanlı yönetimini uyarmışlardır.

İşin ilginç yanı ise Osmanlı Hükümeti’nin hakkında arama kararları aldığı hatta idamla yargılanmasını talep ettiği “Kuvayi Milliyeci” subayların bu göreve hem de İstanbul Hükümeti tarafından uygun görülmeleridir. Bu durum çelişkili bir durumdur. Ama bu çelişki, sadece bununla da sınırlı değildir. Mustafa Kemal ve 34 arkadaşı Samsun’a gitmek için İngilizlerden vize almıştır.

MUSTAFA KEMAL VE 34 YÜKSEK RÜTBELİ SUBAYA, İNGİLİZLER TARAFINDAN VERİLEN ''SAMSUN'' VİZESİ

Samsun'a gidecek olan sadece Mustafa Kemal değildir. Mustafa Kemal'in yanı sıra 34 kişiye daha İngilizler tarafından Samsun'a gidiş vizesi verilmiştir. İstanbul'da 1919'da İngiliz Karargahı'nda istihbarat subayı olarak görevli yüzbaşı Bennett, Mustafa Kemal ve ekibinin İstanbul'dan ayrılıp Samsun'a gitmesi için vizeyi veren kişidir. Yüzbaşı Bennett, Nezih Uzel'in "Atatürk'e nasıl vize verdim" adlı kitabında da bu vizeyi kaç kişiye, nasıl verdiğinin hikayesini şöyle anlatır:

"Mustafa Kemal ile 1 Mayıs 1919'da tanıştım… Samsun'a 35 kişinin gideceğini görünce şüphelendim… Evet, bunun için benim mesuliyetimin üstünde gördüm. Bunların hepsine vize vermek, çünkü bana 3-4 kişi gidecek, vize vereceksiniz yani talimat, emir verildi. 35 kişi ve bunların hepsi büyük adamlar. Yani levazım filan değildir. Bütün evrakı aldım. Ve Şişli'deki İngiliz Kumandanlığı'na gittim. 3-4 kişi yerine 35 kişi vize ister, vizeyi verebilir miyim? Onlar telefon ettiler ve cevap geldi ki: Siz veriniz. Biz evvela İngiliz Başkomiserliğine, o zaman Rumbolt komiserdi, sefir yoktu. Onlar bize cevap verdiler: Mustafa Kemal gitsin ve ne ki lazımsa yapsın. Ben derhal gittim, vizeyi verdim. Vizeleri imza ettim ve teslim ettim. Ben anladım ki orada bir heyecan var, anladım ki yani bir şey var, fakat ben hiçbir şey söylemedim… Biliyorsunuz Yunanlar daha işgal etmemişlerdi değil mi? Yunanların işgal ettiği haberi gelince bunlar derhal karar verdiler. Çünkü benim gördüğüm hal, oradaki Harbiye Nezareti'nde hazırlık tamam değildi. Belki bunun için biz 35 kişiye vize verdiğimiz halde, yalnız 19 kişi gitti. Hepsi hazır değildi. Gazete 19 kişi der fakat ben hatırımda çok iyi kalıyor ki 35 kişiye vize verildi. Fakat bu İzmir işgali sebebiyle acele gitmişler ve kim ki hazır değildi, sonra gelsin denildi, ben öyle anladım. Bence İsmet Paşa isteseydi giderdi, evrakı hazırdı, mani yoktu. Vizesi, her şeyi vardı, tabii o biraz geç kaldı. Birkaç hafta sonra gitti değil mi? Ben o zaman irtibat zabitiydim. İstihbarata Eylül'de 3 ay sonra atandım. Bu nisan, mayıs, haziran, temmuzda ben hep, şey, ben hep Harbiye Nezareti'ndeydim."

İngiliz İstihbarat Subayı vize verilecek olanların 3-4 kişi olduğunu sanıp 35 kişilik listeyle karşılaşınca, şaşkınlığını anlatıyor. Ve bu kadar insana vize verilmeyeceği düşüncesiyle Şişli'deki İngiliz Kumandanlığı'na gittiğini söylüyor. Ama yapılan bir telefon görüşmesiyle 35 kişinin tümüne vize onayı çıkıyor.

İstihbarat subayının anlatımlarındaki "Orada bir heyecan var, anladım ki yani bir şey var, fakat ben hiçbir şey söylemedim" ifadesi de işin arkasında başka bir şey olduğu şüphesini uyandırıyor. Yani Mustafa Kemal ve arkadaşlarının yazdıkları resmi tarihe bakarsak, İngilizlerin tehdit olarak gördüğü kişiler olması gerekiyor. Hem İngilizlerin hem Padişah'ın hem de İstanbul Meclisi'nin düşman olarak gördüğü Mustafa Kemal ve arkadaşlarının üstelik de yüksek rütbeli subaylardan oluşan 35 kişinin Samsun'a gidişinin onaylanması ne kadar olağandır?

Yüzbaşı Bennett'in hikayesini anlattığı vizenin mühürlü fotoğrafı Kazım Karabekir'in "Paşaların Hesaplaşması" kitabında yer almıştır. Ne hikmetse Kemalistlerce kendilerine karşı anti-emperyalist kurtuluş mücadelesini başlattıklarını iddia ettikleri İngilizler "Bandırma Vapuru ile 19 Mayıs'ta Samsun'a çıkma vizesi"ni Mustafa Kemal ve arkadaşlarına bu kadar rahat vermiştir.

Kazım Karabekir de günlüklerinde Samsun'a giden Bandırma Vapuru'nda üst düzey bazı subayların isimlerini şöyle aktarır:

"19 Mayıs 1919 Pazartesi

Mustafa Kemal Paşa bugün Bandırma vapurundan Samsun'a çıkmıştır. 16 Mayıs'ta İstanbul'dan hareket etmişler. 21'de ben haber aldım. Yanında Refet Paşa, Miralay Kazım Bey (Erkan-ı Harbiye Reisi), Kaymakam Arif Bey (1. Şube Müdürü), Binbaşı Hüsrev Bey (2. Şube Müdürü),Miralay İbrahim Tali Bey (Sıhhıye Reisi), Doktor Refik Bey (Hususi Tabip). Rauf Bey nezdinde Recep Zühtü (Gazeteci), Yüzbaşı Tufan Bey, İzmit sabık mutassarrıfı

Süreyya Bey olduğu halde Amasya'ya iltihak etmişlerdir.''

Öte yandan Mustafa Kemal'in Samsun'a kırık dökük bir vapurla (Bandırma) gitmediğini öğreniyoruz… Bunun uydurma olduğunu, Genelkurmay'ın ATASE arşivindeki bir belge yalanlıyor. Belgede *"Bandırma vapuruna 20 subay, 5 memur, 50 küçük subay (silahlı), 51 küçük subay (silahsız) bindirilecek. Yanlarına 17 binek hayvanı, 49 katır, 4 tane de otomobil verilecektir*" ifadesi yer alıyor.

Zaten Yunanların İzmir'e çıkmasıyla birlikte, İttihat ve Terakki'nin planı olan "Anadolu'yu Hristiyanlardan temizleme operasyonu"nun ikinci etabı için; yani Rumların tehcir ve soykırımı aşamasına meşruluk zemini oluşturulmuştur.

Anlaşılmaz olan şudur. Bugüne kadar herhangi bir tarihçi nasıl, bu belgelerle karşılaşıp da şöylesi şüpheler taşımamıştır?

1-Resmi tarihe göre İngilizler tarafından tehlikeli görülen yüksek rütbeli Kemalist subaylara neden Samsun vizesi verilmiştir?

2- Resmi tarihe göre padişah ve İstanbul Hükümeti nezdinde vatan haini olan Kemalistlerin Samsun'a gidişi Padişah ve özellikle de Meclis-i Vükela; yani İstanbul hükümeti tarafından neden onaylanmıştır?

3- Yunanların İzmir'e çıkarılması acaba İngilizlerin bilinçli bir politikası mıdır? Çünkü bu durumda 'Anadolu'daki Rumlar böyle bir savaşta Yunanların yanında yer alacaktır' yargısıyla ve tabi propagandasıyla Kemalistlerin Anadolu'daki bütün Rumlara karşı soykırımı ve sürgün politikaları meşru bir zemin kazanacaktır.

4-Askeri olarak hiçbir gücü olmayan, ordusu dağıtılmış, İngilizlere karşı tek kurşun atmadan yedi düvele karşı anti-emperyalist kurtuluş savaşı verdiğini iddia eden Kemalistler, Sevr'e

karşı Lozan'ı nasıl kabul ettirmişlerdir?

Bize ve takipçilerimize Türk ulus devletinin kuruluşu sürecinde Pontus ve Anadolu Rumlarının neler yaşadığını anlatabilir misiniz? Türkiye halkları bu uygulamalarla ilgili neyi bilmeli, neyle yüzleşmeli?

19 Mayıs 1919 tarihinde Samsun'a vardığında İngiliz vizeli 34 Osmanlı askeri, tarihin karanlık sayfalarına bir yenisini daha ekledi. Bu tarihe kadar İttihat ve Terakki'nin 1915'de Ermeni Soykırımı ile başlayan "Anadolu'yu müslüman olmayanlardan temizleme operasyonu"nun Pontos Rumlarına karşı da bu kez daha "deneyimli" olarak devam edildi; yani Anadolu'nun Müslümanlaştırılmasında "ikinci etap" başladı.
3 bin yıldan fazladır bu topraklarda yaşayanların kanları üzerinde kuruldu cumhuriyeti. Cumhuriyetle birlikte ilan edilen yeni "Türk devleti", Kürdistan, Ermenistan, Lazistan, Asur ve Pontos halklarını yok ederek veya yok sayarak kuruldu.

1. Emperyalist Paylaşım Savaşı sırasında efendileri olan Almanların buyruğuyla başlattıkları Hristiyanlara yönelik soykırımı projelerini savaşı kaybettikten sonra yeni efendileri olan İngilizler ile birlikte sürdürmeye devam ettiler. 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın gölgesinde Ermeni , Süryani ve Ezidilere uygulanan soykırım, bu kez "Kurtuluş Savaşı" masalının gölgesinde Rumlara yönelik uygulandı… Öyle ki savaştıklarını iddia ettikleri "yedi düvele" karşı herhangi bir ordu savaşı bile yaşanmadı… Düzenli ordu diye ifade edilebilecek tek askeri güç olan Amasya'da kurulan Merkez Ordusu da Pontos Rumlarına karşı imha operasyonlarında kullanıldı. Bunun dışındaki bütün çatışmalar çete savaşlarından ibaretti. Yunan ordusu ile yaşanan iki cephe savaşı dışında da herhangi bir savaş olmadı.

Pontos Rum soykırımında hayatını kaybeden 353 bin kişinin, 150 bini 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı döneminde katledilirken, kalan 203 bini bu "Kurtuluş Savaşı" masalının gölgesinde Karadeniz'de öldürüldü. Yunan ordusunun geri çekilmesiyle birlikte İzmir'in yakılmasına kadar olan süreçte de 200 binin üzerinde Rum kayboldu.

Oysa bu şanlı “Kurtuluş Savaşı” döneminde yani 19 Mayıs 1919’dan Cumhuriyet’in ilan edildiği 29 Ekim 1923 tarihine kadar hayatını kaybeden asker sayısı 10 bin bile değildi. Nasıl bir “Kurtuluş Savaşı”ydı ki yedi düvel emperyalist ülke ile “her cephe”de savaşırken çok az asker kaybı verilmiş ama cephe savaşlarının yaşanmadığı Karadeniz bölgesinde 203 bin kadın, çocuk, yaşlı, erkek demeden Rum insan öldürülmüş!

Bu senaryo, dönemin Jön Türkleri’nin yani Mustafa Kemal ve askerlerinin uygulamaya koyduğu ve yeni kuracakları “Müslüman” Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin inşası için hayata geçirildi.

Bunu hayata geçirirken Mustafa Kemal’in Karadeniz özelinde iki başrol oyuncusu vardı. Topal Osman ve Sakallı Nurettin Paşa…

34 İngiliz vizeli askerden biri olan Mustafa Kemal, Samsun’a varır varmaz ilk önce Topal Osman adlı çeteci katil ile görüştü. Topal Osman’la bizzat görüşüp, ona, ‘Bundan sonra el ele çalışacağız’ diyor Mustafa Kemal. Hasan İzzetin Dinamo‘nun ”Kutsal İsyan“ kitabından aktarırsak M. Kemal Topal Osmana şöyle sesleniyor: *“Mademki Türk halkı tamamen seni destekliyor; hiç durma teşkilatını yap. Git, belediye reisliği makamına otur. Sen kaçıp dağa çekileceğine, Pontosçular ve Rumlar kaçsın. Kanunsuz yola adım atar göründüler mi onları temizleriz. Bunun üzerine Topal Osman, şu cevabı verir: Sen hiç merak etme Paşam! Bu Pontos Rumlarına öyle bir tütsü vereceğim ki, hepsi mağaralarda eşek arısı gibi boğulup gidecek’’*

Ve Topal Osman Paşa’sına verdiği sözü tuttu. Bu süreçte onbinlerce Pontoslu Rum’u katletti. Hakkında yerel halktan gelen sayfalar dolusu şikayete rağmen arkasına aldığı büyük güçle hiyerarşi basamaklarını adım adım tırmandı. Mustafa Kemal’in “el verdiği” Topal Osman, Pontos Rumları’na ve diğer Karadeniz halklarına yönelik katliamların bir numaralı sanığıdır. Dönemin diğer “kahramanı” ise Merkez Ordusu başkumandanı Nureddin İbrahim Konyar, nam-ı diğer Sakallı Nurettin Paşa! Savunmasında “Bütün Rumlarda bir devlet mefkuresi

vardır. Fikrimizce, memleketimizdeki Rumlar bir yılandır. Bu yılanların zehirleri kadınlardır“ diyen Sakallı Nurettin Paşa.

Sadece Pontos Rumları’nı katletmekten değil, Koçgiri katliamından İzmir – Ege’de Rumlara yönelik katliamlara kadar pek çok suça ilişkin ifadeler dönemin TBMM Gizli Celse Tutanakları arşivinden bulunabilir. Mustafa Kemal’in karşı çıkmasına rağmen göstermelik şekilde yargılanan Sakallı Nurettin yargılama sonunda Merkez Ordusu başkumandanlığından alınmasına rağmen katliamlarına devam etti.

Yeni Cumhuriyet kadrolarının Abdühamid ve İttiahatçılardan devraldığı “Anadolu’nun gayri Müslimlerden arındırılması” politikası ardında milyonlarca ölü, milyonlarca da sürgün bıraktı. Bu süreçten Pontos Rumları’nın payına da büyük acılar düştü. 353 bin Pontoslu Rum, 1914-1923 yılları arasında, birinci etapta İttihatçı paşaların, ikinci etapta Mustafa Kemal’in emriyle katledildi. Mustafa Kemal’in sadık katilleri Topal Osman, İpsiz Recep gibilerinin oluşturduğu çetelerin, Nurettin Paşa’nın komuta ettiği Merkez Ordusu’nun işkence, ev, köy, okul, kilise yakmaları bu dönemin yaygın “Kurtuluş Savaşı” uygulamalarıydı.

Binlerce Rum İstiklal Mahkemeleri’nin kararıyla idam edildi.

200 bine yakını Karadeniz’den olmak üzere 1milyon 250 bin Rum “mübadele anlaşması” ile sürgün edildi.Bütün Karadeniz’de 1920’lerin başından itibaren asimilasyon politikalarına hız verildi. Geride kalan Rumlar zorla Müslümanlaştırıldı ve Türkleştirildi. Daha önce Müslümanlaştırılanlar bu kez de Türkleşmeye zorlandı.

Lazlara, Gürcülere ve Ermenilere (Müslüman Ermeniler/ Hemşinliler) Türkçe öğrenmeleri dayatıldı. Şarkı sözleri, öyküleri, fıkraları Türkçeleştirildi. Türkçe dışındaki bütün diller yasaklandı. Şehir, kasaba ve köy isimleri değiştirildi, Türkçe isimler verildi. Her kesimden muhalifler istisnasız imha edildi.

Olası yeniden başkaldırıları engellemek için şehir şehir kontra örgütlenmeler oluşturuldu ve bu örgütlenmeler devlet tarafından sınırsız desteklendi.

Ve tüm bunlar sonsuza kadar unutulsun diye nüfus dairelerini, tapu dairelerini, arşiv odalarını, tarihi kayıtları yaktılar. Buna rağmen pek çok Pontos Rum köyünde hala anadilimiz olan Romeika gizli gizli konuşulmaktadır. Kimliğinin, kökenin farkına varan Hristiyan Rumlar vaftiz olarak Hristiyan kimliğini açıktan yaşamaya başlıyor. Hatta ömrünü Müslüman görüntüsünde tamamlayan kimi Rumların köylerindeki evlerinde şapeller (küçük kutsal alanlar) açığa çıkmaya devam ediyor. Şimdi biz iğneyle kuyu kazarcasına bu dönemin üzeri örtülmüş gerçeklerini aydınlığa kavuşturmaya çabalıyoruz.

Peki, Osmanlı döneminde Rumların durumu ve yönetimle ilişkisi nasıldı?

Bu döneme ilişkin araştırmalarımıza yeni başladık. Bildiğiniz üzere Rumlar sanki bu topraklarda hiç yaşamamış gibi davranan siyasetçi, bilim insanı ve entelektüellerin hatta kendilerine ‘’sol’’ diyenlerin bol olduğu topraklarda yaşıyoruz. Bizden önceki nesiller ne yazık ki bu konuda bize pek bir şey bırakmamışlar. Bu yanıyla tırnakla kuyu kazar gibi sürdürüyoruz araştırmalarımızı. Özellikle Avrupa kaynaklı belgelere ulaştıkça karanlık olan geçmişin aydınlanması için şimdi daha kolay yol alabiliyoruz.

Marmara Üniversite’nde bir profesör geçen gün yaptığımız bir söyleşide, özeleştiri niteliği taşıyan şeyler söyledi örneğin. Pontoslu Rumların durumu anlatılmadan yazılan dönem tarihinin (1908-1924) kesinlikle eksik olduğunu ve kendisinin bu konudaki eksiğini (daha önce yazdığı kitaplardan bahsederek) tamamlayacağını 2020’e kadar bu konuda başlayacağı araştırmasını yayınlayacağını söyledi. Çok güzel bir haber…

İstanbul’un fethi (1453) ardından Trabzon’un (1461) fethiyle birlikte Pontos’da iktidar Osmanlı’ya geçiyor bildiğiniz üzere. Heath W. Lowry’nin ‘’Trabzon Şehrinin İslamlaşması ve Türkleşmesi’’ adlı bir eseri var. Bu çalışmasında 1461 ile 1583 yılları arasında Trabzon

şehrinin nüfusunun istatistikleri yer alıyor. Kaynak olarak Osmanlının Tahrir defterlerinden yararlanmış. Görüyoruz ki kısa zamanda nüfusta hızlı bir İslamlaşma var. 1461 yılında Trabzon'da tek bir Müslüman yok iken ilerleyen bir kaç on yıl içerisinde 1523'te örneğin müslümanların nüfusa oranı yüzde 38'e çıkıyor.

Üstelik de ne göçen ne de dışarıdan gelen vardır; tahrir defterlerinde göç, dışarıdan gelme, ölüm ve doğum sayıları dahi var. Dediğim gibi bu tarihsel sürece ilişkin araştırmalarımız devam ediyor. Ben ancak sınırlı bilgilerimizi paylaşmak istiyorum bu konudaki. 15 Eylül 1656 yılından başlamak istiyorum… Bu günden sonra Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşayan Rumlara ve özellikle de Pontos (Karadeniz) Rumları'na yönelik dillerine, dinlerine, varlıklarına yönelik baskı ve zulmün kapıları sonuna kadar açılır… O gün Osmanlı'nın kendi tarihini değiştirmek için attığı önemli bir adımın gerçekleştiği gündür. Köprülü Mehmet Paşa'nın sadrazamlığının ilk günü… Padişah IV. Mehmet 15 yaşındadır ve etrafı taht kavgalarıyla sarılıdır…

Ancak o günü ve sonraki dönemde Rumlara, Pontos Rumları'na etkilerini anlamak için Osmanlı devletinin yönetimine de kısaca göz atmak gerekir… Bu dönemde devlet yönetiminde Avcı Mehmet'in babaannesi Kösem Sultan ile annesi Turhan Sultan arasında büyük bir rekabet vardır… Bu rekabet, Kösem Sultan'ın 1651 yılında Turhan Sultan'ın adamları tarafından öldürülmesiyle son bulur. Ancak bu zaman süresince sadece 10 yıl gibi kısa bir sürede sadrazamlık 17 kez el değiştirir… Osmanlı'nın sürekli kan kaybediyor olmasını durdurmak isteyen Mimar Kasım Ağa ve Turhan Sultan 14 Eylül 1656'da yetmiş yaşındaki Köprülü Mehmet Paşa'ya sadrazamlık için öneri götürür. Köprülü Mehmet Paşa sadrazamlığı bir takım şartları onaylanırsa kabul edeceğini söyler. Şartları şunlardır:

– Raporları geri çevrilmeyecek.

– Yapacağı, atama, rütbe ve azillere hiç kimse karışmayacak.

– Kendisi hakkında bir şikayet olduğu zaman padişah kendisini dinlemeden karar vermeyecek.

– Sarayda hiç kimse devlet işlerine karışmayacaktı.

KÖPRÜLÜLER DÖNEMİ (1656 – 1683)

Şartları kabul edilir… Ertesi gün Osmanlı'da yeni bir dönem başlar…
15 Eylül 1656 tarihinde sadrazam koltuğuna oturan Köprülü Mehmed Paşa'nın ölmesiyle Sadrazamlığı oğlu Köprülü Fazıl Ahmet Paşa devralır… 31 Ekim 1661'den 3 Kasım 1676'ya kadar Sadrazam koltuğunda kalan Köprülü Fazıl Ahmet Paşa'nın ölümünün ardından bu defa damadı Kara Mustafa Paşa 15 Aralık 1683 tarihine kadar sadrazamlık yapar…

1656 yılından 1683 yılına kadar süren ve Osmanlı'da yaşayan azınlıklar özellikle de Rumlar açısından 'İslamlaştırma baskısı ve katliamlarla dolu' geçen bu dönem Köprülüler dönemi diye de adlandırılır…

OSMANLI RUMLARINA YÖNELİK İSLAMLAŞTIRMA VE KATLİAMLAR

Köprülü döneminin başlamasıyla Rumların da kaderi değişir. Köprülü Mehmet Paşa ilk olarak Eflak ve Boğdan voyvodalarını isyana kışkırttığı iddiasıyla Rum Patriği 3.Partenios'u İstanbul Parmakkapı'da 24 Mart 1657 yılında idam ettirir. 3. Partenios'un cesedi üç gün aslı durduktan sonra denize atılır.

Bu arada uzun yıllar süren Girit Adası'nın işgali hala tamamlanamaması sorun olur… Bu konunun halledilmesi için adımlar atılır… Bir toplantıda Padişah IV. Mehmet'in annesi Hatice Turhan'ın şu sözleri ilginçtir:

“Şu Girit Cezirесinin kamilen fethine gayret olunsun, ben kaffe-i mücevherat ve sim ü zerre müteallik evani ve edevatımı dahi i’ta ve feda ederim” (Şu Girit adasının hepsinin İslam’a açılmasına gayret edilsin, ben, bütün mücevherlerimi, gümüş ve altın bütün kap kacağımı verir, feda ederim)

Ancak gayretlerine rağmen Köprülü Mehmet Paşa Girit Adasının tamamen işgalini görmez… Adanın işgali, ölümünden 8 yıl sonra sadrazam Köprülü Fazıl Ahmed Paşa döneminde, 1669 yılında tamamlanır. Sadrazam’ın yaptığı ilk iş ise Girit’te bulunan on dört manastırı camiye çevirmek olur.

Böylelikle Osmanlı’nın Rumlara yönelik ‘İslamlaştırma süreci’ başlar… Bunu kimi zaman şiddet uygulayarak, kimi zaman Müslüman olmayanlara yönelik vergilerde yaptığı artırımlarla sağlamaya çalışır. Ama asıl sorun olan yer Pontos’tur (Karadeniz).

OSMANLI’NIN PONTOS’LA (KARADENİZ) İMTİHANI

Padişahın mülkü sayılan bütün topraklarda kayıtsız şartsız iktidar olmak ve sömürüyü devam ettirmek için o toprakların imparatorluk sınırları içinde olması yeterli değildir. Yönetim anlayışı, buralarda yaşayan insanların kültürel değerleri, alışkanlıkları değiştirilmedikçe imparatorluk sömürü sisteminin sürdürülemeyeceği üzerine strateji geliştirir. Bunda biraz da artık eskisi gibi toprakları işgal edip elde edilen ganimetlerle iktidarı sürdürme döneminin geçmesinin de payı vardır…

Bu stratejinin geliştiği dönemde, Pontos da çoğunluğunu Rumların oluşturduğu yapısıyla sorun olmaya devam eder. Kendisi de Amasyalı olan, Köprülü Fazıl Ahmed Paşa’nın damadı Sadrazam Kara Mustafa Paşa, daha önce Köprülü Mehmet Paşa’nın yaptığı gibi Pontos’ta baskılarını sürdürür.

Ama akıllara durgunluk veren baskı adımı 1670'de gelir, Rumca konuşmak yasaklanır… Rumca konuşanların ölümle cezalandırılacağı duyurulur. Bununla da yetinilmez, Osmanlı askerleri ve muhbirleri çarşı pazar, Rumca konuşanların izini sürer.
Rumca konuşurken yakalanan kadınların ve çocukların dilleri kesilir, erkekler ise idam edilir. 8 ila 15 yaş arasındaki çocuklar, ailelerinin elinden zorla alınarak (Türkçe konuşmaları ve Müslüman olarak yaşamaları için) bilinmeyen yerlere götürülür.

BAFRA KIZLAR KALESİ DİRENİŞİ

Yine de Osmanlı'nın bütün baskılarına rağmen insanlar dillerinden, özlerinden vazgeçmek istemez… Rumca konuşmayı sürdürürler…

Burada geçenlerde yerel basında gözüme çarpan bir haberden söz etmek istiyorum. Haberin başlığı "Ayvacık İlçesi'ne bağlı Çamlıkale köyünde bulunan Kızlar Kalesi keşfedilmeyi bekliyor" idi. Çamlıkale köyü Ayvacık ilçesine 30 km. uzaklıkta 200 nüfuslu bir köy. Bu köyde bulunan ve köye ismini de veren kaleye dair, Çamlıkale Muhtarı Osman Ozan bir çağrıda bulunmuş:

"Kızlar Kalesi mevcut hali ile bilim adamları tarafından incelenmesi gereken bir yapı. Bugüne kadar yıkılmadan kalmış. Hemen yakınında da bir su sarnıcı kalıntısı var. Define avcılarının izinsiz kazıları da bu kalıntılara zarar veriyor. Yetkililerden kalemizin tarihini araştırmalarını ve turizme kazandırmalarını istiyoruz."

Kaleye dair fotoğrafa baktığınızda buranın terk edilmişliğini ve ilgisizliğini anlamak mümkün ama zaten muhtarın söylediğinden de anlaşılacağı üzere devlet burayla hiç ilgilenmemiştir.

Neden mi?

Sebebi bundan tam 334 yıl önce burada yaşanmış olan büyük direniştir.

Pontoslu Rumların tarihindeki en önemli direnişlerden biri gerçekleşir bu kalede. Ve bu yüzden devlet, bu kaleye karşı sessiz, sedasız ve ilgisizdir.

Direnişe yol açan olaylar, Osmanlı'nın bütün yasaklamalarına, cezalandırmalarına rağmen Pontosluların Rumca konuşmaktan vazgeçmemesinden kaynaklanır.

Özellikle Bafra'da Osmanlı'nın iktidarından dahi söz edilemez…

Bu yüzden 1680 yılında Osmanlı beylerinden Hasan Ali Bey, Sadrazam Kara Mustafa Paşa'nın emriyle Bafra'yı kuşatır. Amaç sadece buradaki iktidar boşluğunu ortadan kaldırmak değil, aynı zamandan bölgenin diğer yerlerinde de direnen Rumlara gözdağı vermektir. Yüzlerce Bafralı kılıçtan geçirilir, günler süren direnişin ardından 1500 kadın ve çocuk Bafra Kızlar Kalesi'ne sığınır. Direniş kaleye sıçramıştır… Kuşatma uzun sürer… Bu süre sonra askerler kaleye girmeyi başardığında kızlar kendilerini kaleden aşağı atarak, onlara teslim olmaktansa ölmeyi yeğler. Maliyaris Yayınları tarafından Rumca yayınlanmış Pontos Rum Ansiklopedisi'nde bu direniş esnasında 30 kadının kendini kaleden attığı yazar.

Genç kadınların teslim olmaktansa ölmeyi tercih ettiği bu destansı direnişin ardından Osmanlı, Rumlarla bu şekilde başa çıkamayacağını anlar ve geri çekilir. İşte o günden beri bu kaleye Kızlar Kalesi denir.

YA DİLİNİZİ YA DİNİNİZİ…

Osmanlı bu olayların ardından yeni bir yöntem üretir… Ve Padişah'ın imzasıyla çıkarılan bir ferman ile Pontoslu Rumlara "YA DİNİNİZİ YA DİLİNİZİ DEĞİŞTİRECEKSİNİZ" emri yollanır.

İşte bu ferman Pontos'un da kaderini bugüne kadar belirleyen önemli bir özellik taşır. Bu ferman sonrasında Batı Pontos'ta (Samsun, Giresun, Tokat, Ordu, Amasya) yaşayan Rumlar, Ortodoks Hristiyan olarak dinlerini sürdürmeyi, dillerini değiştirip Türkçe konuşmayı kabul ederler.

Doğu Pontos'ta (Trabzon, Rize, Gümüşhane) yaşayan Rumlar ise tam tersine Rumca konuşmayı sürdürmeyi, dinlerini değiştirip Müslüman olarak yaşamayı kabul eder. Ancak ileriki yıllarda anlaşılacağı üzerine Doğu Pontosluların bir kısmı dışarıya Müslüman görünürken, gizli Hristiyan olarak dinlerini de devam ettirir.

1924'e kadar süren Rum Pontus soykırımını Ermeni ve diğer soykırımlardan ayıran özellik nedir? Mustafa Kemal ve yeni cumhuriyet'in tutumu nasıl oldu bu süreçte?

Pontos Rum Soykırımı diğer ulusların yaşadığı soykırımının ötesinde daha da uzun bir sürece yayılmıştır. Hem Osmanlı hem İttihat ve Terakki hem de Mustafa Kemal'in dönemini de kapsayan bir süreçte yaşanmıştır. Mustafa Kemal'in 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkarak tüm Pontos Rumları'nı imha emrini vermesinden önce 153 bin kişi katledilmiş, cumhuriyetin kuruluş sürecinde ise 200 bin kişi katledilmiştir. Pontos Rumları'nın sayıca biraz daha az katledilmelerinin sebebi ise kendi topraklarında da yaşanan Ermeni soykırımından edindikleri tecrübeyle partizan hareketlerini başlatmaları ve uluslararası kamuoyunun baskısıdır. Bu topraklardan silinme sürecinde ölümlerin ardından tarihte görülmemiş bir mübadele uygulamasının yaşanmasının da sebebi budur.

Pontos Rumlarının soykırımından önce Ermeni ve Süryani, Asuri-Keldanilerin bu topraklardan adeta silinmiş, Mustafa Kemal Türk Sünni Müslüman devlet kurma sürecini Pontos Rumlarını katlederek, sürgün ederek tamamlamıştır.

Türkiye ve Kürdistan devrimcilerinin soykırımla ilgili duruşlarını, meseleye yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?

Türkiye'de kendini devrimciyim diyenleri ikiye ayırmak gerekiyor. İnsanların etnik kimliklerini yok sayarak sadece sınıf mücadelesiyle sosyalist olunacağını düşünenler. Ve her rengin, her etnik kimliğin varoluşuna saygıyla sınıf mücadelesini birleştirerek sosyalizm mücadelesini yürütenler.

İlk bölümdekiler bu ülkede "biz öldük, sürgün edildik, vatanımızı özledik" diyen her etnik kimliğe Ermeni, Rum, Süryani, Ezidi diye ayırt etmeksizin "milliyetçi" damgasını yapıştırdı ve bu toprakların kadim halklarının yok edilme sürecini inkar etti. Bugün hala Ermeni, Süryani, Pontos ve Küçük Asya Rumları soykırımına uğratılmıştır diyemeyen "sosyalistler, örgütler" var. Bu duruştaki örgütlerin ideolojik bakış açılarındaki Kemalizm etkilerini gözlemleyebilmek mümkün. Kürt özgürlük mücadelesi Türkiye devrimci hareketindeki şovenizmin kırılmasına büyük katkı sağlasa da hala Kemalizmin, şovenizmin etkisinden kurtulamamış siyasi özneler var. Bu duruştaki devrimciler egemen kimliğin, yani Türklerin kendi kimliklerini ifade etmelerinde bir sorun görmezken, baskı altındaki kimliklerin kendilerini ifade etmelerini "milliyetçilik" ya da "işçi sınıfını bölmek" olarak addediyorlar.

Kürtler, Ermeniler, Pontos Rumları, Süryaniler, Aleviler yani tarihte yaşadığı büyük katliamları ve travmaları anlatmaya başlayan herkes milliyetçi ve sınıf mücadelesini bölüyor onlara göre. Oysa bir devrimcinin görevi kimliğini, kültürünü özgürce yaşamak isteyenin mücadelesine sırt dönüp onu karşı devrimci odaklara mahkum bırakmak değil, bu mücadele dinamiğini devrim mücadelesinin parçası yapmaya gayret etmektir. Ezilen, yok sayılan, var olma mücadelesi veren kimliklerin yanında olmaktır.

Bu yüzleşme çabası içerisinde Ermeni Soykırımına ilişkin tartışmaların çok daha yaygın olduğuna, diğer soykırım ve tehcir uygulamalarının ise yeterince tartışılmadığına ilişkin bir gözlemimiz var. Pontus ve Anadolu Rumlarına yönelik soykırım uygulamaları neden ülke ve dünya kamuoyunda yeterince bilinmiyor, tartışılmıyor?

Soykırımının en önemli belgelerinden bir tanesi, İttihat ve Terakki döneminde savaş bahane

edilerek çıkartılan Tehcir Kanunu ve bunun ardından Ermenilere yönelik Teşkilat-ı Mahsusa çetelerinin yürüttüğü katliamlardır. Ve bunlar Osmanlı mahkemelerinde belgelenerek soykırım suçlularının yargılanmasıyla ve çeşitli cezalara mahkum edilmeleriyle ortada olan belgelerdir. Özellikle 1. Paylaşım Savaşı'nın tarafları olan ülkeler bu konuda muhataptırlar. Daha sonra 1930'lu yıllarda Mustafa Kemal tarafından yeniden yazılan resmi tarih, tüm geçmişi inkar etmesine rağmen Ermeni soykırımı diye adlandırdığımız özellikle Ermenilere yönelik 1915 yılında 1.5 milyon insanın soykırıma uğratılması gizlenememiştir. Bunun yanı sıra sürgündeki Ermenilerin değişik boyutlarda sürdürdükleri yüz yıla varan soykırımın tanınması mücadelesi, Hristiyanlara yönelik üç evrede gerçekleştirilen soykırımın diğer halkalarından daha çok öne çıkarmıştır.

Pontos ve Küçük Asya Rumlarına yönelik soykırımının az biliniyor olmasının temel sebebi, soykırımın bu evresinin Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluşuyla ilgisindendir. Türkiye Cumhuriyeti, İttihat ve Terakki'nin bıraktığı mirası devralan Mustafa Kemal ve arkadaşlarının 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkmalarıyla başlayan yeni süreçte geride kalmış tek Hristiyan topluluk olan Pontoslu Rumlar ve Küçük Asya Rumları'nı da imha ederek kurulmuştur.

Sadece imha da yetmemiş, 1923 yılında Türkiye ve Yunanistan devletleri arasında yapılan Mübadele Anlaşması ile 200 bine yakını Pontoslu Rum olmak üzere, 1 milyon 250 bin Rum sürgün edilmiştir.

Rumların büyük bir çoğunluğu Yunanistan'a sürgüne gönderilmiştir. Yunanistan devletinin hem 1. Paylaşım Savaşı sonrası uluslararası ilişkileri hem daha sonra NATO üyesi olması ile birlikte bu konudaki yaklaşımı uluslararası ilişkiler (emperyalist) çerçevesinde değerlendirilmiştir. Kimi zaman Türkiye devleti ile yaşanan politik gerginliklerde Pontos ve Küçük Asya kırımı malzeme olarak kullanılmış, kimi zaman sessiz kalınmıştır.

1994 yılında Yunanistan devletinin soykırımı tanımış olması da bu gerçeği ortaya serer.

Türkiye devletinin kuruluşu 1. Paylaşım Savaşı sonrası ortaya çıkan uluslararası tabloda bir dengenin ortasına tekabül eder. O denge 1917 yılında Bolşeviklerin iktidarı almasıyla vücut bulan Sosyalist Cephe ile kapitalist emperyalist cephenin arasında o günün koşullarında oluşan bir dengedir. Bu yüzden her iki cephe de Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Türk – Sünni – Müslüman kimlikli oluşumuna (diğer Hristiyan unsurlar ve mezheplerin imhasına rağmen) destek vermiştir.

Dolayısıyla bu soykırımının uluslararası platformlarda sıklıkla dillendirilmemesinin en önemli gerekçelerinden birisi de budur.

Başa dönersek sürgündeki Rumların uluslararası kamuoyunun bu konuda bilinçlendirme faaliyetleri de özellikle büyük çoğunluğun Yunanistan'da olmasından dolayı atıl kalmıştır. Zira sürgün esnasında karantina bölgelerinde onbinlerce Rum hastalıklardan, açlıktan ve susuzluktan hayatını kaybetmiştir. Kendilerine Yunanistan devletinin barınmak için sunduğu bölgeler insanca yaşam koşullarının dışındadır. Binlerce yıllık topraklarını terk edip kendilerine "vatan" olarak sunulan bu yeni yerleşim alanları aynı zamanda Yunanistan'da yaşayan diğer vatandaşlardan izole alanlardır. Kısa bir süre sonra başlayan 2. Paylaşım Savaşı sırasında Nazilerin Yunanistan'ı işgaliyle birlikte sürgündeki Pontoslu ve Küçük Asyalı Rumlar bu kez kendilerini başka bir savaşın içerisinde bulmuş ve Nazilere karşı direnişte yer almışlardır. Savaşın hemen ardından yaşanan ve onbinlerce insanın hayatını kaybettiği Yunanistan İç Savaşı sırasında da Pontos ve Küçük Asyalı Rumlar, savaşın ağır şartları altında ölüm kalım mücadelesi vermişlerdir.

Böylelikle 1950'lere kadar diaspora diye adlandırılan sürgündeki Pontoslu ve Küçük Asyalı Rumlar, kendi örgütlenmelerini oluşturacak koşullara sahip olamamışlardır. Tüm bunların yanı sıra, Yunanistan devletinin milliyetçi politikalarına destek veren kimi önderler, Pontos meselesini Yunan milliyetçiliğine indirgemişlerdir.

Soykırıma uğrayan diğer halklarla, Ermeniler, Süryaniler, Ezidilerle ilişkileriniz ne düzeyde?

Mücadele, talep ve beklentilerinizde bir ortaklık söz konusu mu?

Soykırıma uğrayan halkların çeşitli düzeydeki temsilcilikleriyle görüşmelerimiz oluyor. Ancak herkes şu an kendini anlatma telaşında. İnsanların dünyanın dört bir yanına dağılmaları sebebiyle organizasyonlarda da dağınıklık söz konusu. Aslında tüm halkların talep ve beklentileri ortak. Soykırımının kabul edilmesi, özür dilenmesi, maddi ve manevi gasp edilen hakların iadesi. Çeşitli panel ve sempozyumlarda kamuoyuna yönelik açıklamalarda bir araya gelinse de, geniş kapsamlı bir işbirliğinden söz etmek pek mümkün değil.
Aynı acıları yaşayan, ortak kadere sahip kadim halkların seslerinin bir araya gelmesi biraz zaman alacak gibi görünüyor.

1914-1924 yılları arasında yaşanan soykırımından sonra yaşadıkları coğrafyayı terk etmek ya da kendini inkar etmek zorunda kalan Rumların mevcut durumu nedir? Nerelerde yaşıyorlar, kendi iç birliklerini kurabildiler mi?

Rumlara tek bir seçenek dayatılmıştır ya Müslüman olup kalabilecekler ya da Ortodoks kimliklerini taşıyorlarsa gidecekler. Özellikle Amasya, Samsun, Sinop, Tokat gibi illeri kapsayan Batı Pontos'ta yaşayan ve dinlerini değiştirmemiş olanların büyük çoğunluğu sürgün edilir (Mübadele). Bu bölgelerdeki Rumların da çoğu Türkçe konuşur.

Ancak Trabzon, Giresun, Rize gibi illeri kapsayan Doğu Pontos'ta yaşayanların büyük bölümü Osmanlı'nın son döneminde Müslüman olmayı tercih etmiş ya da son mübadele sürecinde Müslüman olarak topraklarında kalmayı tercih etmişlerdir. Tabii ki birçok kentte bunun tersi durumlar da yaşanmıştır.

Gidenlerin büyük kısmı Yunanistan başta olmak üzere Gürcistan, Almanya, ABD ve Fransa'da kendilerine yeni bir hayat kurmuşlardır. Ancak 1940'lı yıllardan sonra Sovyetler Birliği'nin etnik kimliklere yönelik politikasının ardından Gürcistan'da bulunanların bir kısmı

da Yunanistan’a göç etmiştir. Yine de bugün Gürcistan’da önemli bir Pontos Rum topluluğu mevcuttur. Konuyla ilgili bilimsel araştırmalar yapan bir üniversite kürsüsü de kuruludur.

Ancak kimliğini gizleyerek topraklarında Türk ve Müslüman olarak yaşayabilmenin bedeli ağır olmuştur. Onlar, 3 bin yıllık topraklarında büyük bir soykırımına uğrayan, ardından 1923 yılında ‘‘mübadele‘‘ adı altında sürgün edilen Pontoslu Rumların soydaşlarıdır. Üstelik Müslüman ve Türk olarak bundan sonra hayatlarını sürdürmeleri; egemenlere biat etmeleri de yetmez. Bugün hala Rumca’nın anadil olarak konuşulduğu, insanlarının Türkçe’nin okulda, askerde öğrenildiği köyler mevcuttur. Yine de “Türküm, Müslümanım” demeyi tercih etmektedirler. Karadeniz bölgesindeki bu kimliksizlik, devlete kendini yüz yıldır ispat etme kaygısı ırkçı, faşist bir yaklaşıma da dönüşmüştür.

Cumhuriyetin kuruluşundan beri onlara güvenilmemektedir, bu yüzden kendilerini ispat etmek zorundadırlar. Bu, adeta bir toplumsal reflekse dönüşmüştür. Bu yüzdendir Pontos ülkesindekilerin ‘‘en milliyetçi Türk‘‘, ‘‘en dindar Müslüman‘‘ olduklarını ispat etme telaşı. Bu yüzdendir gizli servislerin, Ergenekon’un (Kontrgerillanın) Pontos ülkesinde ellerine silah verip çocuklardan katiller yaratma becerileri…

Ancak her şeye rağmen büyük kentlere göç edenlerde ve Karadeniz bölgesinde “ben Rumca konuşuyorum, ben kimim, Rum muyum” diye soran ve düşünen insanların da sayısı çoğalmaya başladı. Birçok kişi geçmişini araştırıyor, kendisi gibi geçmişini araştıranlarla bir araya geliyor.

Bugün öne çıkardıkları talepleri var mı Pontus ve Anadolu Rumlarının?

Öncelikle topraklarında katledilenlerin ya da sürgün edilenlerin tüm haklarının iade edilmesini istiyoruz. Sürgün edilenler topraklarına istiyorlarsa dönmeli, mal ve alacakları tanzim edilmeli, ibadetlerini özgürce yapabilmelidir.

Romeyika denilen Pontos Rumcası'nın geliştirilmesi ve korunmasına yönelik somut adımlar atılmalıdır.

Son olarak, Pontus Rumları olarak Soykırımın 100. Yıldönümüyle ne tür çalışmalar yaptınız ve planlı çalışmalarınız nedir?

Bu sorunuza yanıtı daha önceki sorularda verdiğimizi sanıyorum. Biz yaklaşık 3 yıldır Pontos Rumlarına karşı yapılmış soykırımı ile ilgili araştırmalarımıza devam ediyoruz. Geçmiş hikayelerini bizimle paylaşan şu an Müslüman olarak Pontos'ta (Karadeniz) yaşayan birçok kişiyle iletişim halindeyiz.

Tabi ki en genelde yüzyıl önce Hristiyan uluslara yönelik yapılmış soykırımın her halkası bizi ilgilendiriyor, bu yanıyla uluslararası çeşitli etkinliklerde elimizden geldiğince yer aldık.

Kendi gerçeğimizi gördük, araştırdık, öğrendik; araştırıyor ve öğrenmeye devam ediyoruz. Bu sırada öğrendiklerimizi de paylaşıyoruz, bu gerçeğin herkes tarafından bilinmesi için çaba harcıyoruz.

Yakında yayınlamayı planladığımız bir kitabımız var. Pontos Rum Soykırımını ilk kez Türkçe olarak, Karadenizlilerin (Pontosluların), yani bizlerin ağzından anlatacağız.

Kaynak: siyasihaber.org